

דרישות המפמ"ר במשנה: שפת המשנה - מונחי יסוד, מילים וביטויים נפוצים, כגון: זה הכלל, יצא / לא יצא; זיהוי פסוקים המובאים במשנה; חלקי המשנה - כותרת, אומר, דין, טעם, מקרה (כאמד"ט).

כדי לענות על השאלות כראוי יש צורך ללמוד את המשניות עם פירוש הקהתי / ברטנורא

נושאי הפרק: החובל בחבירו (נזקי גוף)

שאלות מבוא לפרק החובל

1. פרק החובל נמצא בין פרק: _____ לפרק: _____
2. פרק מרובה עוסק ב-: _____
3. פרק הגוזל עוסק ב-: _____

משנה א' - חמשת התשלומים: נזק, צער, ריפוי, בושל, שבת

מושגים:

- א. החובל - מזיק / פוגע.
- ב. נזק - פיצוי על כך שיכולת האדם להשתכר ירדה בעקבות הפגיעה.
- ג. צער - פיצוי על הכאב הפיזי והנזק הנפשי..
- ד. ריפוי - הוצאות הטיפולים הרפואיים.
- ה. שְׁבֵט פיצוי על אובדן ימי העבודה (אובדן יכולת השתכרות). הפיצוי מחושב לפי השכר הנמוך ביותר - שמירת - שדה קישואים נחשבת עבודה קלה ששכרה נמוך. הטעם לפיצוי נמוך כל כך, היות שמדובר בפיצוי נוסף שניתן על הפיצוי ששולם בגין הנזק שנגרם.
- ו. בושל - פיצוי על הבושה שנגרמה לנפגע. ההחלמה.
- ז. עָלוּ בוּ צְמָחִים - דלקת שיצרה אבעבועות או פריחה בעור.
- ח. שְׁמִין - מעריכים.
- ט. פְּנָאוֹ - גרם לו כוויה.
- י. אִם מְחַמַּת הַמָּכָה - אם התפתחות הדלקת נוצרה כתוצאה מהמכה
- יא. חַיִּיב הַפּוֹגֵעַ לְשַׁלֵּם אֶת דְּמֵי הַרִיפּוּי עַד שִׁיעֲלָמוּ כָּל תּוֹפְעוֹת הַלּוּוּאִי.
- יב. שְׁלֵא מְחַמַּת הַמָּכָה - אם אין קשר בין החבלה למכה.
- יג. חֲזִיתָהּ וְנִסְתְּרָה - הפצע הגליד ונפתח שוב או נראה היה שהפגיעה התרפאה והופיעה שוב, אפילו כמה פעמים.
- יד. חֵיב לְרַפְּאוֹתוֹ - עד שיחלים לחלוטין, כיוון שהפגיעה החוזרת היא תוצאה של הפגיעה הראשונית.
- טו. רוֹצֵה לְטַל - א. כמה כסף אדם **מוכן לקבל** להיות מצטער.
- טז. לְהִיּוֹת מְצַטְעָר כֶּף - ב. כמה אדם היה **מוכן לשלם** ובלבד שלא יצטער.
- טז. חֲזִיתָהּ כָּל צָרְפָה - הפגיעה נרפאה לגמרי.
- יז. אֵינִי חֵיב לְרַפְּאוֹתוֹ - אינו חייב עוד בתשלום על הריפוי.
- יח. רוֹאֵין אוֹתוֹ רואים את הנפגע כאלו הוא עבד הנמכר בשוק. ומעריכים מה היה פְּאֵלוֹ הוּא עֶבֶד נִמְכָּר פְּאֵלוֹ הוּא עֶבֶד נִמְכָּר - שוויון לפני הפגיעה, ומה שוויון לאחר הפגיעה, והפיצוי הינו הפרש שבין שתי ההערכות.

מקרה	דין	טעם
<p>(א) החובל בחבירו -</p> <p>בגזק.</p> <p>ביצד? סמא את עינו, קטע את ידו, שבר את רגלו -</p>	<p>חייב עליו משום תמשה דברים: בגזק, בצער, ברפוי, בשבת, ובבושת.</p>	
<p>צער:</p> <p>כנאו בשפוד או במסמר. ואפילו על צפרנו. מקום שאינו עושה חבורה -</p>	<p>רואין אותו כאלו הוא עבד נמכר בשוק, ושמין כמה הנה יפה וכמה הוא יפה.</p>	
<p>רפוי:</p> <p>הפהו - עלו בו צמחים, אם מחמת המכה - חייב. שלא מחמת המכה - פטור.</p> <p>חיתה ונסתרה, חיתה ונסתרה - חיתה כל צרכה - אינו חייב לרפאותו.</p>	<p>חייב לרפאותו.</p>	
<p>שבת:</p> <p>המביש את הערום, המביש את הסומא, והמביש את הישן - וישן שביש - וישן שביש -</p>	<p>רואין אותו כאלו הוא שומר קשואין, חייב לרפאותו. אינו חייב לרפאותו.</p>	<p>לפי המביש והמתביש.</p>
<p>בשת:</p> <p>המביש את הערום, המביש את הסומא, והמביש את הישן - וישן שביש - וישן שביש -</p>	<p>רואין אותו כאלו הוא שומר קשואין, חייב לרפאותו. אינו חייב לרפאותו.</p>	<p>שפואמר: (דברים כ"ה, יא) ושלחה נדה והסזיקה במבשיו, אינו חייב על הבושת עד שיהא מתכוין:</p>

שאלות משנה א'

1. כתוב כותרת למשנה!

2. מקרה אחד מופיע במשנה, והוא:

מסכת בבא קמא פרק ח' משנה א' ~ 3 ~

3. כתוב את המילה בה מתחילה: ההסתעפות הראשונה: _____ ההסתעפות השנייה: _____
 ההסתעפות השלישית: _____ ההסתעפות הרביעית: _____
 ההסתעפות החמישית: _____
4. "בְּנִזְקָה. פִּיצֵד? סָמָא אֶת עֵינוּ, קָטַע אֶת יָדוֹ, שָׁבַר אֶת רִגְלוֹ, רוֹאֵין אוֹתוֹ כְּאִלוֹ הוּא עֶבֶד נִמְכָּר בַּשּׁוּק וְשָׁמַין כְּמָה הָיָה יָפָה וְכְמָה הוּא יָפָה".
 א. כשהמשנה כותבת: שמין אותו כעבד. כיצד?
 עבד עברי מתקיים באחד משני המצבים הבאים:
 [1] בית דין מכרו יהודי מפני שהוא גנב, ואינו יכול להחזיר את הגניבה (שמות כ"ב, ב').
 [2] יהודי שירד מנכסיו ונהיה עני, והוא נאלץ למכור עצמו (ויקרא כ"ה, לט' - מג').
 ב. באר בקצרה מהי מכירת עבדים?

 ג. בימינו אין עבדים, אילו דרכים אחרות יש על מנת לבדוק ולהעריך כושר עבודה של מי שנפגע?

5. רפוי ע"י "החובל בְּחֵירוֹ",
 א. באיזה מקרה חייב הפוגע לדאוג למימון טיפול רפואי לנפגע?
 ב. באיזה מקרה חייב הפוגע לממן טיפול רפואי של פציעות חוזרות ונשנות?
 ג. באיזה מקרה יהיה החובל פטור?
 6. מבין חמשת סוגי הפיצויים המופיעים במשנה, אחד מהם שונה מהיתר. מיהו?
 במה הוא שונה? (רמז מתפילת הבוקר: ...וְאֵל תְּבִיאֵנוּ ... וְלֹא לִידֵי בְּזִיוֹן)

7. העבר קו מתחת לפסוק המופיע במשנה.
 8. כתוב א. איזו מילה במשנה מסמנת לנו שאחריה מגיע פסוק: _____
 ב. לאיזה דין הפסוק משמש ראיה (הוכחה): _____
9. "רוֹאֵין אוֹתוֹ כְּאִלוֹ הוּא שׁוֹמֵר קִשׁוּאִין". סמן את כוונת המשנה.
 - מביטים בו כאילו הוא שומר קישואים.
 - הופכים אותו לעבוד בשמירה על קישואים.
 - מחשבים את הכסף לפי השכר שמקבל שומר קישואים.
 - מכבדים אותו כאילו הוא שומר קישואים.

מסכת בבא קמא פרק ח' משנה א' ~ 4 ~

10. השלם טבלת חמשת התשלומים:

התשלום	כתוב בלשונך המעם לתשלום	הבא דוגמא מחיי היום יום	כיצד מבוצעת הערכת השווי הכספי של התשלום
נזק			
צער			
רפוי			
שבת			
בושת			

11. לגבי דמי צער משתמשת המשנה במילה "אומדין". סמן את כוונת המשנה.

- מחשבים בדיוק.
- מחשבים בערך.
- מחשבים בעמידה.

12. שאלת אתגר: בפרקי אבות כתוב: "ואל תרבה לעשר אומדות". הסבר בעזרת הסבר המילה: אומדין את המשנה שבפרקי אבות:

13. המילים "תיתה ונסתרה" הן מילים: מנוגדות / נרדפות.

14. "הפל לפי המבייש והמתבייש". למה הכוונה?

15. השלם טבלת תשלומי בושת, המבייש חייב בתשלומים:

מהות הבושה	המבייש את	
א.	הערום	א
		ב.
	הסומא	ב
	הישן	ג

מסכת בבא קמא פרק ח' משנה א' ~ 5 ~

16. "שבת?". מה שאלת המשנה? רואין אותו פָּאָלוּ הוא שוֹמֵר קְשׁוּאִין, שְׁפָכָר נָתַן לוֹ דָּמֵי יָדוֹ וְדָמֵי רַגְלוֹ. הסבר את תשובת המשנה:

17. "יֵשֶׁן שְׁבִיטֵי". למה הכוונה? חייב / פטור. לשלם. הטעם:

18. "נָפַל מִן הַגֶּגֶז, וְהִזִּיק וּבִיֵּשׁ". למה הכוונה? חייב / פטור. לשלם על הנזק, הטעם: הבושה, הטעם:

19. עיינו במפרשים איך נלמד הדין מהפסוק "וְשָׁלַחַהּ יָדָהּ וְהִסְזִיקָהּ בְּמַבְשִׁיו"? שאלות סיכום:

20. אדם הלך על המדרכה ולפתע עלתה מכונית על המדרכה ופגעה בו. האדם נפל וקיבל מכה חזקה בפנים שכאבה לו מאד. הוא התבייש לצאת לרחוב עם חבלה כזו בפנים, כתוצאה מהחבלה היה עליו לקנות תרופות משככי כאבים. בשל הכאבים העזים הוא נאלץ להישאר בבית ולא הלך לעבודה במשך 10 ימים.

א. כתבו אילו חבלות יצטרך החובל לשלם? נמקו דבריכם!

ב. איזה תשלום בעל הרכב אינו צריך לשלם? נמקו דבריכם!

21. א. לפי מה מעריכים פיצוי על שְׁבִיט (אובדן יכולת השתכרות)?

ב. מה הטעם לתשלום נמוך זה?

ג. *כיצד אם כן יחושב התשלום לאדם שנפגע אך לא נגרם לו מום קבוע?

ד. לפניך המשך המקרה: שני אנשים נפלו כתוצאה מהפגיעה של המכונית, שניהם נחבלו בפנים

ולא הלכו לעבודה במשך 10 ימים. כל אחד מהם קבל תשלום אחר. כתוב: כיצד יתכן הדבר? נמק דבריך:

שאלה 1

אם אדם מניח כד ברשות הרבים, ובא אדם אחר, נתקל בו ושובר אותו, האדם ששבר את הכד פטור מתשלום. מדוע?

שאלה 2

במשפט שלפניכם יש מקרה ודין. הקיפו בעיגול רק את מילות הדין.
 "המוציא את תבנו ואת קשו לרשות הרבים לזבלים, והזק בהן אחר, חייב בנזקו, וכל הקודם בהן זכה." (בבא קמא ג, ג)

שאלה 3

יוסי, תלמיד תיכון, נתפס כשהוא גורם נזק לאופניים של דוד. בבירור שעשה עמו המנהל, טען יוסי שרמי שלח אותו לגרום את הנזק. מי צריך לשלם בעבור הנזק שנגרם לאופניים של דוד?
 הסבירו מדוע

שאלה 4

"התוקע לחבירו, נותן לו סלע. רבי יהודה אומר... מנה. (בבא קמא ח, ו). מהו: "מנה"?

- 1 דינר אחד
- 2 10 דינרים
- 3 50 דינרים
- 4 100 דינרים

שאלה 5

"אמר רבי עקיבא, אפילו עניים שבישראל, רואין אותם כאילו הם בני חורין שירדו מנכסיהם, שהם בני אברהם יצחק ויעקב." (בבא קמא ח, ו) כדי שהמשנה תהיה ברורה יותר, איזו מילה כדאי להוסיף לפני המילה "שהם"?

- 1 אף על פי
- 2 מפני
- 3 אלא
- 4 ככתוב

שאלה 6

"אף על פי שהוא נותן לו, אינו נמחל לו עד שיבקש ממנו, שנאמר: 'ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא ויתפלל בעדך'." (בבא קמא ח, ז). "שנאמר" היא מילת פתיחה ל:

- 1 קושיה מפסוק.
- 2 הוכחה מברייתא.
- 3 הוכחה מפסוק.
- 4 תירוץ חדש.

שאלה 1

במסכת בבא קמא ג, א כתוב:

"**נְשַׁבְּרָה כְּדוּ בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים, וְהַחֲלַק אֶחָד בְּמִים, או שְׁלֵקָה בְּתַרְסִיָּה - סָיֵב**".

מה פירוש צירוף המילים **לְקָה בְּתַרְסִיָּה**?

- א. לקח את שברי הכד.
- ב. נפצע משברי הכד.
- ג. שבר את הכד לחתיכות קטנות.
- ד. החליק על המים ושבר כד נוסף.

שאלה 2

במסכת בבא קמא ג, ג כתוב שהחובל בחבירו חייב בחמישה דברים, ואחד מהם הוא נזק.

לפי המשנה, כיצד מעריכים כמה על החובל לשלם בגלל הנזק?

- א. בודקים כמה ירד ערך החבר אילו היו מוכרים אותו כעבד בשוק.
- ב. בודקים כמה כסף החבר מפסיד כי אינו יכול לעבוד.
- ג. בודקים כמה צער נגרם לחבר בעקבות החבלה.
- ד. בודקים כמה עלה הטיפול הרפואי.

שאלה 3

במסכת בבא קמא ח, א כתוב:

"**נָפַל מִן הַגֵּג, וְהִזִּיק וּבִיֵּשׁ, סָיֵיב עַל הַנֶּזֶק וּפְטוּר עַל הַבִּשָּׁת**".

מדוע אדם פטור מלשלם בושת במקרה זה?

- א. כי הוא כבר חייב על הנזק.
- ב. כי הכול לפי המבייש והמתבייש.
- ג. כי אין בושה אם נפל מישהו על אדם מן הגג.
- ד. כי חייבים על הבושת רק אם מתכוונים לבייש.

שאלה 4

לפניכם משפטים העוסקים בדמותו של רבי עקיבא.

סמנו **נכון** או **לא נכון** ליד כל משפט.

א. רבי עקיבא הוא אמורא	נכון / לא נכון
ב. רבי אליעזר היה רבו של רבי עקיבא	נכון / לא נכון
ג. רבי עקיבא עסק בהלכה וגם באגדה	נכון / לא נכון

שאלה 5

לפניכם משפטים העוסקים בדמותו של רבי יהודה.

סמנו **נכון** או **לא נכון** ליד כל משפט.

מסכת בבא קמא פרק ח' משנה א' ~ 8 ~

- א. רבי עקיבא היה תלמידו של רבי עקיבא / נכון / לא נכון
- ב. כשרבי יהודה מוזכר במשנה ללא שם אביו, הכוונה היא לרבי יהודה בן בתירא / נכון / לא נכון
- ג. בכל המחלוקות בין רבי יהודה ובין רבי שמעון הלכה כרבי יהודה / נכון / לא נכון

שאלה 6

בטבלה שלפניכם מילים הכתובות בלשון חכמים. כתבו בלשונכם את הפירוש של כל מילה.

	המילה בלשון חכמים	הפירוש בלשונכם
א.	ממון	
ב.	חבורה	
ג.	לפיכך	

משנהמבנה המשנה:

רישא, סיפא, כותרת אומר דין "טעם, מקרים מורכבים, מקרה והסתעפויות (המניח את הכד.... ושברה – פטור, ואם הוזק – בעל החבית חייב).

מושגי בסיס

- א. אין חוששין = אין ממה לפחד / לחשוש.
- ב. סמוך למנחה = קרוב לזמן מנחה.
- ג. רשות הרבים (רה"ר) = מקום שיש לכל אדם רשות להימצא שם.
- ד. חייב / פטור – בהקשר ממוני = מוטל עליו לשלם / אינו צריך לשלם.
- ה. נזק = פיצוי על כך שיכולת האדם להשתכר ירדה בעקבות הפגיעה.
- ו. צער = פיצוי על הכאב הפיזי והנזק הנפשי.
- ז. ריפוי = הוצאות הטיפולים הרפואיים.
- ח. בושת = פיצוי על הבושה שנגרמה לנפגע. ההחלמה.
- ט. שבת = פיצוי על אובדן ימי העבודה (אובדן יכולת השתכרות). הפיצוי מחושב לפי השכר הנמוך ביותר - שמירת שדה קישואים נחשבת עבודה קלה ששכרה נמוך. הטעם לפיצוי נמוך כל כך, היות שמדובר בפיצוי נוסף שניתן על הפיצוי ששולם בגין הנזק שנגרם.

מבוא לתורה שבעל פה (תושב"ע) – הכרת חכמים

- א. בית שמאי = כינוי לקבוצת תלמידיו של שמאי הזקן.
- ב. בית הלל = כינוי לקבוצת תלמידיו של הלל הזקן.

מושגי בסיס – מושגים כלליים בכל הנושאים

- א. אין חוששין = אין ספק הלכתי (פסחים א, ב).
- ב. לא יצא ידי חובה = לא קיים את המצווה (פסחים י, ה).
- ג. רשות הרבים = מקום בו מותר לכל אדם להמצא (בבא קמא ג, א).

מושגי תוכן – קשורים לנושא מסוים

- א. חמץ = (פסחים א, א).
- ב. בדיקת חמץ = (פסחים א, א).

לשון חכמים מילה לא מוכרת

- א. אור ל = ערב קודם (פסחים א,א).
- ב. על שום = מפני (פסחים י,ה).
- ג. כל ש = מי ש.... (פסחים י,ה).
- ד. לפיכך = לכן (פסחים י,ה).
- ה. חובל = הזיק בגוף אדם (בבא קמא ח, א).
- ו. סומא = עוור (בבא קמא ח, א).
- ז. חבורה = פצע (בבא קמא ח, א).
- ח. אומדין = מעריכים שווי (בבא קמא ח, א).
- ט. מחמת = בגלל (בבא קמא ח, א).
- י. ממונו = כספו (בבא קמא ח, א).

לשון חכמים – מילה במשמעות שונה

- א. שחרית = בבוקר (פסחים א,ג).
- ב. עד ש.... = רק אם (בבא קמא י,א).
- ג. במתכוון = בכוונה (בבא קמא ג,א).
- ד. רואים אותו כאילו = מחשיבים אותו (בבא קמא ח:א,ו).
- ה. דמי / דמים = ממון (בבא קמא ח,א).